TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. liepos 17 d. *

Byloje C-226/07

dėl *Finanzgericht Düsseldorf* (Vokietija) 2007 m. balandžio 27 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. gegužės 7 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Flughafen Köln/Bonn GmbH

prieš

Hauptzollamt Köln,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, A. Ó. Caoimh (pranešėjas) ir A. Arabadjiev,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. balandžio 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Flughafen Köln/Bonn GmbH*, atstovaujamos advokatų D. Schiebold ir A. Richter,

— *Hauptzollamt Köln*, atstovaujamos *Oberregierungsrat* (vyriausiojo vyriausybės patarėjo) O. Meyer ir K. Deutschmann,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* G. Albenzio,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos W. Mölls,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, keičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, p. 51), 14 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Flughafen Köln/Bonn GmbH* ir *Hauptzollamt Köln* (Kelno centrinė muitinė) dėl pastarosios atsisakymo grąžinti mokestį, kurį pirmoji už 2004 m. sumokėjo už elektros energijai gaminti panaudotą gazolį.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Direktyvos 2003/96 pirmoje-šeštoje konstatuojamosiose dalyse nurodoma:

„1) 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos 92/81/EEB dėl akcizo už mineralines alyvas struktūrų derinimo ((OL L 316, p. 12), iš dalies pakeistos 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyva 94/74/EB (OL L 365, p. 46)) ir 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos 92/82/EEB dėl mineralinėms alyvoms taikomų akcizo tarifų suderinimo ((OL L 316, p. 19), iš dalies pakeistos Direktyva 94/74) taikymo sritis yra skirta tik mineralinėms alyvoms.

2) Bendrija neturi nuostatų minimaliai elektros energijos ir kitų, išskyrus mineralines alyvas, energetikos produktų apmokestinimo normai nustatyti, o tai gali turėti neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.

3) Tinkamam rinkos funkcionavimui ir norint pasiekti tikslų kitose Bendrijos politikos srityse, reikia Bendrijos lygiu nustatyti minimalų daugelio energetikos produktų, įskaitant elektrą, gamtines dujas ir anglį, apmokestinimo lygį.

4) Valstybių narių nacionaliniu lygiu taikomų energijos apmokestinimo lygių pastebimas skirtumas galėtų turėti žalos tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.

5) Atitinkamų Bendrijos minimalių apmokestinimo lygių nustatymas gali leisti sumažinti dabartinius nacionalinių apmokestinimo lygių skirtumus.

6) Pagal (EB) Sutarties 6 straipsnį, nustatant ir įgyvendinant kitas Bendrijos politikos sritis, turi būti įtraukiami aplinkos apsaugos reikalavimai.“

4 Direktyvos 2003/96 1 straipsnis nustato, kad valstybės narės energetikos produktus ir elektros energiją apmokestina pagal šią direktyvą.

5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies b punktas, skaitomas kartu su to paties straipsnio 5 dalimi, numato, kad šioje direktyvoje terminas „energetikos produktai“ taikomas produktams, kurie atitinka KN kodus 2701, 2702 ir 2704–2715, nurodytiems 2001 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 2031/2001, iš dalies pakeičiančiame Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 279, p. 1) I priedą, būtent, be kita ko, gazoliui, kuris klasifikuojamas minėtos Kombinuotosios nomenklatūros (toliau – KN) 2710 pozicijoje.

6 Remiantis Direktyvos 2003/96 4 straipsnio 1 dalimi, „apmokestinimo lygiai, kuriuos valstybės narės taiko 2 straipsnyje išvardytiems energetikos produktams ir elektros energijai, negali būti mažesni už šioje direktyvoje nurodytus minimalius apmokestinimo lygius“.

7 Direktyvos 2003/96 7–10 straipsniai numato, kad nuo 2004 m. sausio 1 d. variklių degalams, krosnių kurui ir elektros energijai taikomi minimalūs apmokestinimo lygiai yra tokie, kaip nustatyta šios direktyvos I priede.

8 Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta:

„1. Be (1992 m. vasario 25 d. Tarybos) Direktyvoje 92/12/EEB (dėl bendros tvarkos, susijusios su akcizais apmokestinamais produktais, ir jų laikymu, judėjimu ir kontrole (OL L 76, p. 1), iš dalies pakeistoje 2000 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2000/47/EB (OL L 193, p. 73)) pateiktų bendrųjų nuostatų, atleidžiančių nuo mokesčio apmokestinamus produktus, ir, nepažeisdamos kitų Bendrijos nuostatų, valstybės narės savo pačių nustatytomis sąlygomis, siekdamos užtikrinti teisingą tokių išimčių taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui, atleidžia nuo mokesčių šiuos produktus:

a) energetikos produktus ir elektros energiją, naudojamus elektros energijai gaminti, ir elektros energiją, naudojamą elektros gamybos pajėgumams išlaikyti. Tačiau aplinkos apsaugos politikos sumetimais valstybės narės gali apmokestinti šiuos produktus neatsižvelgdamos į šioje direktyvoje nustatytus minimalius apmokestinimo lygius. Šiuo atveju į tokių produktų apmokestinimą neatsižvelgiama, siekiant patenkinti 10 straipsnyje nustatytą minimalų elektros energijos apmokestinimo lygį.“ (Pataisytas vertimas)

9 Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečiojoje pastraipoje nurodoma:

„Įmonė, gaminanti elektros energiją savo reikmėms, yra laikoma paskirstytoju. Nepaisydamos 14 straipsnio 1 dalies a punkto, valstybės narės gali atleisti nuo mokesčio smulkius elektros energijos gamintojus su sąlyga, kad jos apmokestina tai elektros energijai gaminti naudojamus produktus.“

10 Direktyvos 2003/96 28 straipsnio 1–3 dalyse nurodoma:

„1. Valstybės narės priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus šiai direktyvai įgyvendinti ne vėliau kaip nuo 2003 m. gruodžio 31 dienos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

2. Jos taiko šias nuostatas nuo 2004 m. sausio 1 d., išskyrus 16 straipsnyje ir 18 straipsnio 1 dalyje išdėstytas nuostatas, kurias valstybės narės gali taikyti nuo 2003 m. sausio 1 dienos.

3. Valstybės narės, priimdamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.“

11 Remiantis šios direktyvos 30 straipsniu:

„Neatsižvelgiant į 28 straipsnio 2 dalį, nuo 2003 m. gruodžio 31 d. Direktyvos 92/81/EEB ir 92/82/EEB yra panaikinamos.“

Nacionalinės teisės aktai

12 Pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu galiojusios redakcijos 1992 m. gruodžio 21 d. Mineralinių alyvų mokesčio įstatyme *(Mineralölsteuerge-*

setz) (BGBl. 1992 I, p. 2185, toliau – Mineralinių alyvų mokesčio įstatymas) buvo įtvirtintos, be kita ko, tokios nuostatos:

„1 straipsnis. Sąvokos

1. Mineralinės alyvos mokesčių teritorijoje apmokestinamos <…> mineralinių alyvų mokesčiu. <…>

2. Šio įstatymo prasme mineralinės alyvos yra:

<…>

4) prekės, klasifikuojamos (KN) 2710 pozicijoje.

2 straipsnis. Standartiniai mokesčio tarifai, sąvokos

1. Mokesčio dydis:

<…>

4) už 1 000 l gazolio, klasifikuojamo (KN) 2710 00 69 subpozicijoje;

a) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra didesnis kaip 10 mg/kg – 485,70 EUR,

b) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra ne didesnis kaip 10 mg/kg – 470,40 EUR <…>“.

13 Pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu galiojusios redakcijos 1999 m. kovo 24 d. Mokesčio už elektros energiją įstatymo *(Stromsteuergesetz)* (BGBl. 1999 I, p. 387) 9 straipsnio 1 dalies 3 punkte buvo numatyta, kad įrenginiuose, kurių maksimali nominalioji galia yra du megavatai, pagaminta elektros energija atleidžiama nuo šio mokesčio, jei buvo laikytasi tam tikrų sąlygų.

14 2006 m. liepos 15 d. Energijos mokesčio įstatymas *(Energiesteuergesetz)* (BGBl. 2006 I, p. 1534, toliau – Energijos mokesčio įstatymas), įsigaliojęs 2006 m. rugpjūčio 1 d., nuo šios datos, aiškiai darydamas nuorodą į Direktyvą 2003/96, panaikino Mineralinių alyvų mokesčio įstatymą. Jame numatomos, be kita ko, tokios nuostatos:

„1 straipsnis. Mokesčių teritorija, energetikos produktai

1. Energetikos produktai mokesčių teritorijoje apmokestinami <…> energijos mokesčiu. <…>

2. Energetikos produktai šio įstatymo prasme yra:

<…>

2) prekės, klasifikuojamos (KN) <…> 2704–2715 pozicijose;

<…>

2 straipsnis. Mokesčio tarifas

1. Mokesčio dydis:

<…>

4) už 1 000 l gazolio, klasifikuojamo (KN) 2710 19 41–2710 19 49 subpozicijose:

a) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra didesnis kaip 10 mg/kg – 485,70 EUR;

b) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra ne didesnis kaip 10 mg/kg – 470,40 EUR,

<…>

3. Nukrypstant nuo 1 ir 2 dalių, mokesčio dydis:

1) už 1 000 l pagal nustatytą tvarką žymėto gazolio, klasifikuojamo (KN) 2710 19 41–2710 19 49 subpozicijose:

a) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra didesnis kaip 50 mg/kg:

iki 2008 m. gruodžio 31 d. – 61,35 EUR,

nuo 2009 m. sausio 1 d. – 76,35 EUR,

b) kurio sudėtyje esantis sieros kiekis yra ne didesnis kaip 50 mg/kg – 61,35 EUR,

<…>

jeigu jis naudojamas šildymui, dujų turbinose ir vidaus degimo varikiuose, naudojamuose įrenginiuose, kuriems taikoma lengvatinė tvarka pagal 3 ir 3a straipsnius, arba buvo patiektas šiais tikslais <…>

3 straipsnis. Įrenginiai, kuriems taikoma lengvatinė tvarka

1. Įrenginiai, kuriems taikoma lengvatinė tvarka, yra stacionarūs įrenginiai:

   1) kurių mechaninė energija naudojama tik elektros energijai gaminti;

<…>

53 straipsnis. Elektros energijos gamybos ir kombinuotosios energijos ir šilumos gamybos atleidimas nuo mokesčio

1. Pateikus prašymą, išskyrus 2 dalyje numatytą atvejį, nuo mokesčio atleidžiami energetikos produktai, kurie <…> buvo apmokestinti, ir tai galima įrodyti, bei kurie buvo panaudoti:

   1) gaminti elektros energiją stacionariuose įrenginiuose;

   <…>

   Jeigu pirmo sakinio 1 punkte nurodytu atveju įrenginyje pagaminta mechaninė energija, be elektros energijos gamybos, taip pat naudojama ir kitiems tikslams, nuo mokesčio atleidžiama tik elektros energijos gamybai tenkanti energetikos produktų dalis.

2. 1 dalies pirmojo sakinio 1 punktas taikomas tik įrenginiams, kurių nominali galia yra didesnė kaip du megavatai.

3. Teisę būti atleistais nuo mokesčio turi energetikos produktų naudotojai.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 Pareiškėja pagrindinėje byloje eksploatuoja Kelno ir Bonos oro uostą (Vokietija). Lėktuvams aprūpinti elektros energija ji turi antžeminius elektros energijos agregatus. Šiai elektros energijai gaminti 2004 kalendoriniais metais ji sunaudojo 585 642 litrus apmokestinto gazolio.

16 2005 m. gruodžio 30 d. pareiškėja paprašė *Hauptzollamt Köln* grąžinti šį mokestį, pagrįsdama savo prašymą Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktu.

17 2006 m. sausio 18 d. šis prašymas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad, pirma, Mineralinių alyvų mokesčio įstatymas nenumato mokesčio už apmokestinto gazolio naudojimą elektros energijai gaminti grąžinimo ir, antra, Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas neturi tiesioginio veikimo.

18 Po nesėkmingos administracinės procedūros pareiškėja pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį *Finanzgericht Düsseldorf* (Diuseldorfo finansų teismas).

19 Prašyme priimti prejudicinį sprendimą šis teismas pažymi, kad 1999 m. birželio 10 d. Sprendime *Braathens* (C-346/97, Rink. p. I-3419, 29–31 punktai) Teisingumo Teismas pripažino tiesioginį Direktyvos 92/81 8 straipsnio 1 dalies b punkto veikimą. Tačiau šio 8 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio tekstas yra analogiškas Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio tekstui. Be to, Direktyvos 92/81 8 straipsnio 1 dalies b punktas, kaip ir Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto pirmas sakinys, numatė aiškią ir tikslią pareigą atleisti nuo mokesčių.

20 Tačiau šiam teismui kyla klausimas, ar besąlyginį ir aiškų šio 14 straipsnio 1 dalies a punkto pobūdį paneigia aplinkybė, kad, remiantis antru šios nuostatos sakiniu, „aplinkos apsaugos politikos sumetimais“ valstybės narės gali apmokestinti energetikos produktus. Šiuo atžvilgiu šis teismas pastebi, kad nors šie sumetimai, kurie Direktyvoje 2003/96 nėra apibrėžti, atrodytų, suteikia nacionaliniam įstatymų leidėjui diskreciją pasirinkti energetikos produktus, kuriuos jis nuspręs apmokestinti arba ne, bet kuriuo atveju galima konstatuoti, ar šis įstatymų leidėjas pasinaudojo jam minėto 14 straipsnio 1 dalies a punktu suteikta kompetencija. Vis dėlto teisės aktuose, kurie vėliau iš dalies pakeitė Mineralinių alyvų mokesčio įstatymą, arba su jais susijusiuose parengiamuosiuose dokumentuose nėra jokių nuorodų apie tai, kad nacionalinis įstatymų leidėjas aplinkos apsaugos politikos sumetimais būtų norėjęs ir toliau apmokestinti gazolį, naudojamą elektros energijai gaminti. Taigi nacionalinis įstatymų leidėjas paprasčiausia būtų likęs pasyvus šiuo atžvilgiu ir per nustatytą terminą nebūtų perkėlęs Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatų. Šis perkėlimas buvo atliktas tik priimant 2006 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojusį Energijos mokesčio įstatymą.

21 Šiomis aplinkybėmis *Finanzgericht Düsseldorf* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar (Direktyvos 2003/96) 14 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad įmonė, kuri elektros energijai gaminti naudojo apmokestintą gazolį, klasifikuojamą (KN) 2710 pozicijoje, ir pateikė prašymą grąžinti mokestį, gali tiesiogiai remtis šia nuostata?“

Dėl prejudicinio klausimo

22 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas tiek, kiek jame įtvirtinamas energetikos produktų, panaudotų elektros energijai gaminti, atleidimas nuo šioje direktyvoje numatyto apmokestinimo, veikia tiesiogiai, ir dėl to asmuo juo gali remtis nacionaliniuose teismuose tokiame ginče, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, prieš nacionalines muitinės institucijas siekdamas, kad nebūtų taikomos su šia nuostata nesuderinamos nacionalinės teisės nuostatos.

23 Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, visais atvejais, kai direktyvos nuostatos savo turiniu yra besąlygiškos ir pakankamai tikslios, asmenys gali jomis remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę, jei per nurodytą laikotarpį ji neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę ar ją perkėlė netinkamai (žr., be kita ko, 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Francovich ir kt.*, C-6/90 ir C-9/90, Rink. p. I-5357, 11 punktą; 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Marks & Spencer*, C-62/00, Rink. p. I-6325, 25 punktą ir 2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Pfeiffer ir kt.*, C-397/01–C-403/01, Rink. p. I-8835, 103 punktą).

24 Yra aišku, kad pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu arba vėliau, pasibaigus Direktyvos 2003/96 28 straipsnio 1 dalyje įtvirtintam direktyvos perkėlimo terminui, t. y. 2003 m. gruodžio 31 d., Vokietijos Federacinė Respublika nebuvo priėmusi specialių nacionalinių priemonių, skirtų perkelti šią direktyvą į Vokietijos teisę. Šios įgyvendinančios priemonės buvo priimtos tik vėliau, 2006 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojusiame Energijos mokesčio įstatyme.

25 Taip pat aišku, kad Vokietijos Federacinė Respublika pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu nebuvo įgyvendinusi Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatytos teisės, leidžiančios jai, nukrypstant nuo šios nuostatos pirmu sakiniu įtvirtintos atleidimo nuo apmokestinimo tvarkos, „aplinkos apsaugos politikos sumetimais“ nustatyti energetikos produktų, pavyzdžiui, gazolio, panaudotų elektros energijai gaminti, apmokestinimo tvarką. Iš tiesų

neginčijama, kad tuo metu šioje valstybėje narėje galiojusi apmokestinimo tvarka nebuvo pagrįsta tokiais sumetimais, o tik apsiribojo mineralinių alyvų apmokestinimo tvarkos, anksčiau numatytos Direktyvose 92/81 ir 92/82, perkėlimu į nacionalinę teisę.

26 Vis dėlto per teismo posėdį Italijos vyriausybė nurodė, kad Direktyvos 2003/96 28 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas perkėlimo terminas netaikomas nuostatoms, kurios, pavyzdžiui, šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto antras sakinys, valstybėms narėms leidžia pasirinkti.

27 Vis dėlto šiems argumentams negalima pritarti. Iš tiesų Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalis vienareikšmėmis nuostatomis numato, kad valstybės narės turi priimti nacionalines priemones, skirtas šiai direktyvai įgyvendinti, vėliausiai 2003 m. gruodžio 31 d., nedarydamos jokio skirtumo tarp atskirų jos nuostatų. Be to, bet kuriuo atveju aišku, kad 2006 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojęs Energijos mokesčio įstatymas, skirtas perkelti Direktyvos 2003/96 nuostatas į Vokietijos nacionalinę teisę, neįgyvendino šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatytos teisės, dėl to valstybėms narėms nustatyto termino šiai nuostatai perkelti klausimas negali turėti jokios įtakos atsakymams, pateiktiniems prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

28 Šiomis aplinkybėmis reikia patikrinti, ar, kaip tvirtina pareiškėja pagrindinėje byloje ir Europos Bendrijų Komisija, Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas savo turinio atžvilgiu yra pakankamai aiškaus ir besąlyginio pobūdžio, todėl asmuo juo gali tiesiogiai remtis prieš atitinkamas valstybės narės valdžios institucijas tiek, kiek tai susiję su laikotarpiu, kuriuo ši valstybė, pasibaigus minėtos direktyvos 28 straipsnio 1 dalyje nustatytam terminui, nebuvo perkėlusi šios direktyvos į savo nacionalinę teisę.

29 Kalbant apie pirmą sąlygą, reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas tiek, kiek jis nustato valstybių narių pareigą netaikyti šia direktyva

numatyto apmokestinimo energetikos produktams, panaudotiems elektros energijai gaminti, yra pakankamai aiškus, todėl jis aiškiai apibrėžia produktus, kurie atleidžiami nuo mokesčių (pagal analogiją žr. 1982 m. sausio 19 d. Sprendimo *Becker*, 8/81, Rink. p. 53, 27 punktą ir minėto sprendimo *Braathens* 31 punktą).

30 Kalbant apie antrą sąlygą, iš teismo praktikos matyti, jog aplinkybė, kad direktyvos nuostata suteikia valstybėms narėms pasirinkimo teisę, nebūtinai reiškia, jog taip asmenims suteiktų teisių turinys negali būti pakankamai aiškiai apibrėžtas remiantis vien direktyvos nuostatomis (šia prasme žr. minėto sprendimo *Francovich ir kt.* 17 punktą ir 1997 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Kampelmann ir kt.*, C-253/96–C-258/96, Rink. p. I-6907, 39 punktą).

31 Iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, kad besąlyginio pareigos atleisti nuo apmokestinimo pobūdžio niekaip negali paneigti diskrecija, valstybėms narėms suteikiama Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies pirma sakinio dalimi, pagal kurią valstybės narės atleidžia nuo mokesčio „savo pačių nustatytomis sąlygomis, siekdamos užtikrinti teisingą ir aiškų tokių išimčių taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui“. Iš tiesų valstybė narė negali mokesčių mokėtojo, kuris gali įrodyti, jog jo mokestinė padėtis iš tiesų atitinka vieną iš direktyvos nustatytų atleidimo nuo mokesčio kategorijų, atžvilgiu remtis tuo, kad ši valstybė nepriėmė nuostatų, skirtų būtent palengvinti šio atleidimo nuo mokesčio taikymą (pagal analogiją žr. minėto sprendimo *Becker* 33 punktą; minėto sprendimo *Braathens* 31 punktą; 2002 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Kügler*, C-141/00, Rink. p. I-6833, 52 punktą; 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Dornier*, C-45/01, Rink. p. I-12911, 79 punktą ir 2005 m. vasario 17 d. Sprendimo *Linneweber ir Akritidis*, C-453/02 ir C-462/02, Rink. p. I-1131, 34 punktą).

32 Priešingai nei teigia atsakovė pagrindinėje byloje ir Italijos vyriausybė, šios išvados nepaneigia Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje numatyta galimybė valstybėms narėms aplinkos apsaugos politikos sumetimais apmokestinti aptariamus produktus. Iš tiesų šis atleidimo nuo mokesčių taisyklės apribojimas yra tik galimo pobūdžio, ir valstybė narė, kuri šia teise nepasinaudojo, negali remtis pastaruoju faktu atsisakydama mokesčių mokėtojui taikyti atleidimą nuo mokesčio, kurio jis gali teisėtai reikalauti pagal Direktyvą 2003/96 (pagal

analogiją žr. minėtų sprendimų *Kügler* 59 ir 60 punktus bei *Linneweber ir Akritidis* 35 punktą).

33 Iš to išplaukia, kad Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta pareiga nuo šia direktyva numatytų mokesčių atleisti energetikos produktus, skirtus elektros energijai gaminti, yra pakankamai aiški ir besąlyginė, kad asmenims būtų suteikta teisė remtis šia nuostata nacionaliniuose teismuose, ginčijant jai prieštaraujančias nacionalinės teisės nuostatas.

34 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką teisė susigrąžinti pažeidžiant Bendrijos teisę valstybėje narėje surinktus mokesčius yra Bendrijos nuostatomis, kaip jas išaiškino Teisingumo Teismas, asmenims suteikiamų teisių pasekmė ir papildymas (žr., be kita ko, 1999 m. vasario 9 d. Sprendimo *Dilexport*, C-343/96, Rink. p. I-579, 23 punktą; 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Metallgesellschaft ir kt.*, C-397/98 ir C-410/98, Rink. p. I-1727, 84 punktą ir minėto sprendimo *Marks & Spencer* 30 punktą).

35 Dar reikia pažymėti, kad teismo posėdyje šalys pagrindinėje byloje, atsakydamos į Teisingumo Teismo užklausą šiuo klausimu, paaiškino, jog pareiškėjos pagrindinėje byloje pagaminta elektros energija pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu patenka į tuo metu galiojusios redakcijos 1999 m. kovo 24 d. Mokesčio už elektros energiją įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 3 punkto, iš esmės numačiusio ūkio subjektų, kurių įrenginiai neviršija tam tikros nominalios galios, pagamintos elektros energijos atleidimą nuo mokesčio, taikymo sritį.

36 Todėl, atsižvelgdamos į tai, Komisija ir pareiškėja pagrindinėje byloje tame pačiame teismo posėdyje tvirtino, kad energetikos produktų, kuriuos pareiškėja pagrindinėje byloje panaudojo elektros energijai gaminti, atleidimas nuo mokesčio neatitiktų Direktyvos 2003/96, nes pati pagaminta elektros energija taip pat buvo atleista nuo mokesčių. Iš tiesų, nors pagal Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečiąją pastraipą valstybės narės gali, neatsižvelgdamos į šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punktą, atleisti nuo mokesčių smulkiųjų elektros energijos gamintojų pagamintą elektros energiją, tai padaryti jos gali tik su aiškia sąlyga, kad elektros energijai gaminti

naudojami produktai bus apmokestinti. Tačiau pareiškėja pagrindinėje byloje šiuo klausimu nurodė, kad teisės aktais, kuriais 2006 m. perkelta minėta direktyva, buvo aiškiai nustatytas specialus mokesčio tarifas, kuris yra daug mažesnis nei bendrasis tarifas, galiojęs pagrindinės bylos faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpiu.

37 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tik užklausė Teisingumo Teismo dėl Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto aiškinimo ir kad minėtos faktinės bei teisinės aplinkybės, kurios pirmąkart buvo iškeltos ir aptartos Teisingumo Teisme vykusiame posėdyje, nenurodytos nei prašyme priimti prejudicinį sprendimą, nei suinteresuotųjų šalių pateiktose rašytinėse pastabose, nes, be to, šalys pagrindinėje byloje, atsakydamos į Teisingumo Teismo klausimą šia tema, patvirtino, kad šis bylos aspektas niekada nebuvo svarstytas pagrindinėje byloje.

38 Tokiomis aplinkybėmis, neturėdamas aiškesnės ir tikslesnės informacijos šiuo klausimu, Teisingumo Teismas mano, kad iš jam perduotos bylos medžiagos nėra pakankamai aišku, jog šie įvairūs aspektai gali būti svarbūs priimant sprendimą pagrindinėje byloje ir dėl to būti naudingi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris, būdamas atsakingas už priimtiną sprendimą, gali geriau įvertinti klausimų, kuriuos jis pateikia Teisingumo Teismui, svarbą, atsižvelgdamas į jo nagrinėjamos bylos ypatumus.

39 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas tiek, kiek jame įtvirtinamas energetikos produktų, panaudotų elektros energijai gaminti, atleidimas nuo šioje direktyvoje numatytų mokesčių, veikia tiesiogiai, dėl to asmuo juo gali remtis nacionaliniuose teismuose – tiek, kiek tai susiję su laikotarpiu, kuriuo atitinkama valstybė narė per nustatytą terminą nebuvo perkėlusi šios direktyvos į savo nacionalinę teisę, – tokiame ginče, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, prieš šios valstybės muitinės institucijas, siekdamas, kad nebūtų taikomos su šia nuostata nesuderinamos nacionalinės teisės nuostatos, ir dėl to susigrąžinti šiai nuostatai prieštaraujantį mokestį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

40 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, keičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 14 straipsnio 1 dalies a punktas tiek, kiek jame įtvirtinamas energetikos produktų, panaudotų elektros energijai gaminti, atleidimas nuo šioje direktyvoje numatytų mokesčių, veikia tiesiogiai, dėl to asmuo juo gali remtis nacionaliniuose teismuose – tiek, kiek tai susiję su laikotarpiu, kuriuo atitinkama valstybė narė per nustatytą terminą nebuvo perkėlusi šios direktyvos į savo nacionalinę teisę, – tokiame ginče, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, prieš šios valstybės muitinės institucijas, siekdamas, kad nebūtų taikomos su šia nuostata nesuderinamos nacionalinės teisės nuostatos, ir dėl to susigrąžinti šiai nuostatai prieštaraujantį mokestį.

Parašai.